

Hofstade

Content 1 – parking Gasthof

Tijdens de Middeleeuwen was Hofstade een deel van de heerlijkheid en het land van Mechelen. Dit bleef zo tot aan de Franse inval in onze streken (1794). Bij de Belgische onafhankelijkheid was Hofstade een vergeten gehucht van Muizen.

Stilaan nam deze nederzetting van landbouwers en ambachtslieden echter uitbreiding. Op 21/12/1752 werd het kanaal Leuven-Dijle in gebruik genomen. De verbindingswegen tussen beide delen van de gemeente werden dan verre van gemakkelijk omdat verschillende wegen onderbroken werden. Daar Hofstade resulteerde onder Muizen moesten de Hofstadenaren, telkens er een aangifte moest gedaan worden van geboorte, huwelijk, sterfgeval en dergelijke,... een tijdrovende tocht ondernemen. Bij Koninklijk besluit van 23 februari 1870 werd Hofstade een zelfstandige gemeente met eigen raadsleden en schepenen. De eerste burgemeester was Graaf Alfred Cornet d'Elzius de Peissant, hij was voordien schepen te Muizen. Na ruim een eeuw kwam de fusie en werd Hofstade een deelgemeente van Zemst.

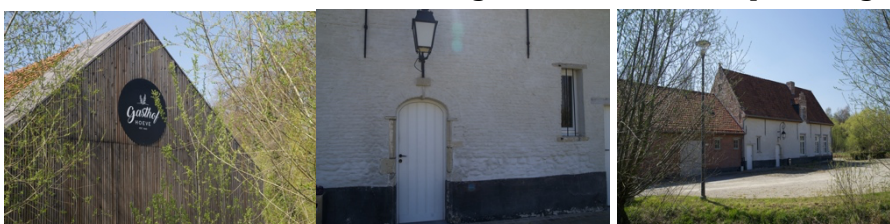
In het dialect wordt naar *Hofstade* verwezen als *"OFSTOO"*.

Content 2 - Gasthuishoeve.

In oude documenten die dateren uit de 13de eeuw wordt de gasthuishoeve voor het eerst vermeld

Toendertijd was het een omwald rechthoekig hof. Volgens de sluitsteen boven de deur dateert het hoofdgebouw uit 1662. De hoeve diende als opbrengsthoeve voor het Onze-Lieve-Vrouw Gasthuis van Mechelen; het latere OCMW. Beweerd wordt dat destijds lijdende van besmettelijke ziekten naar deze met grachten omwalde hoeve verbannen werden. In 2008 kocht de gemeente de hoeve met de omliggende gronden. In 2010 startte de restauratie van de hoeve die dan een bestemming kreeg als brasserie "Engelentijne". Na een brand in 2014 werd de volledig verwoeste hoeve opnieuw gerestaureerd.

Content 3 – Fortjes Moniestraat

Aan het einde van de Moniestraat zien we op onze linkerzijde enkele kleine steegjes. Dit was wat men vroeger "Fortjes" noemde. De driehoek Tervuursesteenweg-Moniestraat-Zemstsesteenweg is het oudste gedeelte van Hofstade

Content 4 – Kerk, pastorie en herberg

De Hofstadenaars gingen oorspronkelijk ter kerke naar de kapel in de Geerdegemstraat te Mechelen. Die kapel was in 1730 gebouwd door Gaspar Estrix en zijn echtgenote Anna Catherina Brandts. Van Egidius Extrix, proost van de abdij van Affligem kregen ze een beeldje dat vervaardigd was uit de brokstukken van het vermaarde Onze-Lieve-Vrouw beeld uit 1075.

De kapel van met de Onze-Lieve-Vrouw van Affligem werd in 1797 tijdens de Franse Revolutie verwoest.

Louis de Meester de Tilbourg, een familielid van Gaspar d' Extrix, liet in 1840/1841, aan de Tervuursesteenweg een nieuwe kapel bouwen, die in 1844 tot parochiekerk verheven werd. Deze kerk werd in november 1960 gesloopt en vervangen door de huidige kerk, die op 8 april 1962, onder pastoor H.F. Van Lommel ingewijd werd. De architect en bouwondernemer waren respectievelijk de heren Rome en Romain. De glasramen die de geschiedenis van Hofstade weergeven zijn van de hand van de Hofstaadse kunstenaar Renaat Versavel.

Het Onze-Lieve-Vrouwbeeldje is een kopie van het oorspronkelijke van 1730.

Rechts van de kerk bevindt zich de in 1850 gebouwde pastorie. Na de restauratie in 1964 werd het gebouw het eerste en laatste gemeentehuis van Hofstade. De nieuwe pastorie die naast de oude gelegen is werd in 1963 gebouwd. Vandaag huisvest het gebouw een immobilienkantoor.

Aan de overzijde van de straat, op de hoek van de Tervuursesteenweg en de Prinsenstraat, bevond zich een van de oudste herbergen van 't dorp; nu een fast-foot restaurant.

Content 5 – Villa All right

De huidige villa 'All Right' staat op de plaats waar zich voordien het woonhuis en omliggende gronden bevonden van de families de Meester de Tilbourg en Cornet de Pleissant. Na de dood van graaf Alfred Cornet d'Elzius de Peissant, burgemeester van Hofstade in 1898, werd het goed verkocht aan senator Wittman. Tijdens de eerste wereldoorlog werd het gebouw volledig vewoest.

Voor Hofstade was dit belangrijk omdat het domein nagenoeg de helft van het dorp omvatte. De gronden voor de kerk, kerkhof en pastorie werden eerder door de graven aan de gemeente geschonken.

Van het oude park blijft nog slechts een gedeelte over waarin thans de in 1934 gebouwde villa van Lacourt staat met de naam "Villa All Right"

Content 6 - Het Kasteel van den Nieuwenhuizen

Volgens het kadaster (1860) was Willem Van den Nieuwenhuyse, rentenier en wonende in Mechelen, eigenaar van het complex. In 1931 wordt het goed verkocht aan dhr. Schroëter.

Op de Ferrariskaart van 1771 staat het domein als "*Rolfs*" vermeld. Het kasteel was lange tijd eigendom van het bisdom van Mechelen en werd gebruikt als buitenverblijf voor seminaristen, vandaar, in 1730, de benaming "*Huis van Seminariën*". Het domein bestond toen uit 31 bunders en omvatte o.a. een huis van plaisantie, boomgaarden, hoven, hoeven, neerhoeve, landhuis, poorthuis, een duyfhuyse, stallingen enz... Het huidige gebouw dateert vermoedelijk uit de 17de eeuw, met mogelijk een nog oudere kern. In de tuin was een calvarieberg opgericht. Toen deze echter voor het publiek gesloten werd, werd ter compensatie een kapelletje gebouwd op de hoek van de huidige Moniestraat en de Tervuursesteenweg. Het verdween bij verbredingwerken aan de weg, enkele jaren geleden.

Rond 1930 werd het kasteeltje verbouwd in Neo-Vlaamse stijl. Er werd een trapgeeltje bijgebouwd en het opsteekvenster werd vervangen door een dakvenster. Op de voor- en zijgevel werden medaillons aangebracht.

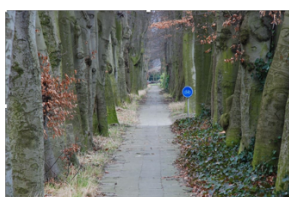

Content 7 - Liefkendsdreef of bollebaan

De Liefkendsdreef of Bollebaan waarin we ons nu bevinden dateert van het begin van de 18de eeuw en wordt omzoomd door een dubbele rij haagbeuken. Oorspronkelijk diende deze hagen om de noordzijde van een boomgaard te beschermen. De hagen werden lange tijd niet geschoren zodat ze uitgroeiden tot een dubbele bomenrij. Deze dreef was een geliefkoosde plek waar vele generaties verliefden handjes kwamen houden en kusjes geven.

Stille getuigen hiervan zijn de talloze in de basten gekerfde hartjes, initialen en data.

Nu is het beschermd als cultuur historisch landschap.

Content 8 - Ambrooskasteel

Het Ambrooskasteel of "*den Ambroos*" is wellicht het oudste kasteel van de gemeente. Bij verbouwingen in de periode 1966/1971 kwam er een zeer oude kern aan het licht. In vroege middeleeuwen zou het samen met het domein Planckendael een geheel gevormd hebben op een eiland tussen de beide Barebeken.

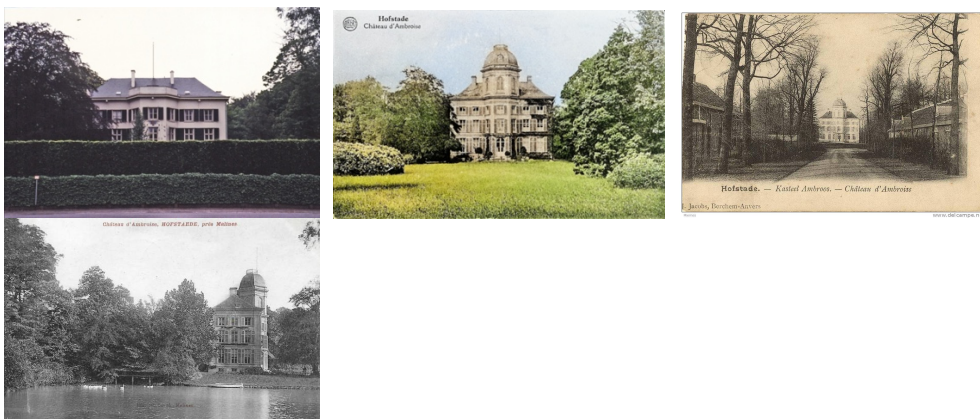
Willem van Wielnout bewoonde het goed in 1263.

Na Hendrik Van den Rode die in 1303 het goed "Ter Wielen" zoals het toen genoemd werd bewoonde, kwam het domein in het bezit van Simon Ambroys (1315-1316). Hoelang deze familie er verbleef, is niet geweten maar het is mogelijk dat het goed en de omgeving naar hem genoemd is.

In september 1621 schenkt de toenmalige eigenaar Pieter Buyssche '*Ven Ambroos*' bij testament aan de kloosterorde der Jezuïeten. Ze behielden het domein tot aan de Franse Revolutie, toen werd het door het Frans bestuur aangeslagen.

De "*Ambroos*" werd nadien achtereenvolgens bewoond door de Mechelse koopman Van den Nieuwenhuysen, schout -van de stad en kerkmeester van Sint-Rombouts. Door Louis de Meester de Tilbourg. Door Leon Charles Poot-Baudier. De familie Deudon. Kapitein Joosen. Gravin Parmentier. Graaf Legrelle. De italiaanse graaf Mazzingni. Staatsminister Paul Heymans. Albert Van Ussel.

Albert Van Ussel -heeft het kasteel gans herbouwd en gewijzigd. Eertijds -was het kasteel omringd door water, het dak vormde een ronde koepel van waaruit de paters Jezuïeten hun sterrenkunde beoefende.

Content 9 – De Leuvense vaart

De Leuvense Vaart werd gegraven tussen 1750 en 1753. Het kanaal van Leuven naar de Dijle is een van de oudste kanalen van België. Op 29 januari 1750 verleende Keizerin

Maria Theresia door middel van een octrooi een toelating voor de bouw van een kanaal tussen Leuven en Mechelen. De eerste spadesteek vond plaats op 9 februari 1750 door Karel van Lorreinen en werd verricht met een speciaal voor de gelegenheid gemaakte zilveren schop. Leuven ijverde meer dan tweehonderd jaar voor een aansluiting op een waterloop om handel te kunnen drijven met zeeschepen. Het kanaal is bijna 30 km lang en het totale verval van het water bedraagt 14,26 m. In 1994, na de overname door de NV zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen, veranderde de oorspronkelijke naam "Leuvense Vaart", in de huidige naam "Kanaal Leuven-Dijle".

Aan de overkant van het kanaal zien we Zoo Planckendael. Men moet slechts even de Leuvense vaart wegdenken om te zien dat Planckendael vroeger één geheel vormde met het domein van Ambroos waar we wat verder voorbijkomen. Wanneer beide domeinen gescheiden werden is niet bekend, maar in de 16de en 17de eeuw waren het afzonderlijke eigendommen. De Borch die Planckendael kon geweest zijn, werd voor het eerst vermeld in 1310. In 1780 werd het huidige kasteel opgetrokken en in datzelfde jaar dook de naam Planckendael voor het eerst op. In 1956 werd het domein gekocht door de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen. In 1960 werd een eerste deel van het 36 ha grote domein voor het publiek geopend. Planckendael is uitgegroeid tot een moderne dierentuin met internationale faam. Belangrijk zijn de vele kweekprojecten van bedreigde diersoorten. Het Ooievaarproject ging in 1986 van start en het groeide uit tot een succesverhaal: je kunt hier het hele jaar ooievaars zien vliegen die in de omliggende landerijen voedsel zoeken.

Content 10 – De Barebeek en de duikelaar

De Barebeek ontstaat in Perk uit verscheidene kleine beken om na een kronkelend verloop door Elewijt en Hofstade uit te monden in de Dijle ter hoogte van Muizen. De Barebeek werd onder de Leuvensevaart geleid. Die onderdoorgang wordt de duikelaar genoemd. Dit kunstwerk -werd in 1762 gebouwd en bestaat -uit -vier gemetselde kokers van 1,20 meter doormeter. De kokers zijn 18 meter lang en liggen ongeveer 8 meter onder het niveau-van het jaagpad.

Content 11 – Het domein en de 'plage'

Oorspronkelijk werden de putten gegraven om de nieuwe spoorlijn van Antwerpen-Brussel van een berm te voorzien. Daar men tijdens de uitgravingen op geen bronnen stootte, bleven de "putten" droog en groef men 10 à 14 meter diep. Tijdens het graven werden verschillende geraamten van voorhistorische dieren opgedolven. Dat Hofstade ooit bewoond werd door de mammoet en de behaarde neushoorn is terug te vinden in het natuurhistorisch museum te Brussel.

-Door natuurlijke afvloeiing van grondwater, -uit de omliggende terreinen, liepen de 'putten' vol en ontstonden de vijvers respectievelijk 35,25 en 5 Ha groot. Sindsdien zijn de kunstmatige -vijvers een recreatieoord gebleven.

In 1925 verkreeg de stad Mechelen van de spoorwegen de toelating om uit de vijvers drinkwater te winnen. De stad -wilde echter haar drinkwaterreserve niet laten bezoedelen en liet rond de vijvers een 10 meter brede ringgracht graven. Alleen een kleine vijver van 2 ha, waar het "vervallen" zwembad zich situeert, bleef toegankelijk.

In 1932 kreeg de firma Gelders-De Gendt uit Vilvoorde een concessie om de vijver en de omliggende 11 Ha als recreatieoord -voor de periode 1933/1936 te exploiteren. De eerste concessie werd een reuzesucces van het genre 'wereldtentoonstelling': Oud-België met alles erop en eraan: marktplaats, stadspoort, toren, kiosk, trapgevels. Met motorbootjes en treintjes werden de bezoekers aan de spoorweghalte opgepikt. De uitbating van "het beruchte Oud België" liep uit op een grote teleurstelling. In 1937 werd dan besloten tot het -volledig inrichten van het binnenstrand.

Het beheer ervan werd toevertrouwd aan het ministerie van Volksgezondheid. Op 19 juli 1939 -werd "Hofstade-Strand" plechtig ingehuldigd door minister Jaspar.

De pret was echter van korte duur. Het werd mobilisatie en oorlog.

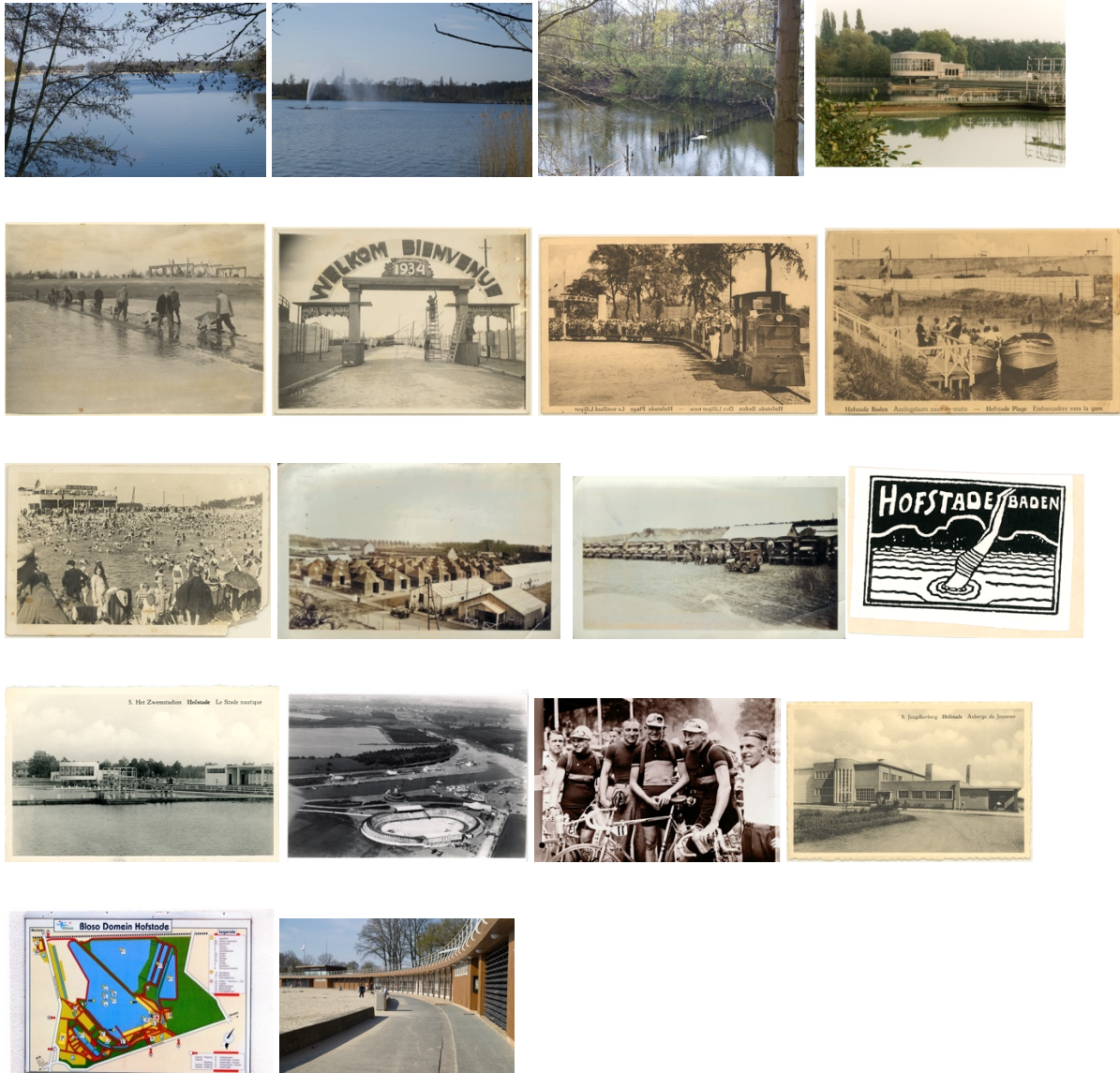
Van bij het begin der vijandelijkheden (1940) werd alle werking stil gelegd en de bezetter vormde het domein om tot "Barakken-Lager". Bij de terugtrekking van de Duitsers (1944) werd dit "Lager" in brand gestoken.

Hierop volgde echter een nieuwe bezetting, n.l. door de Canadese en Amerikaanse legers. Van einde 1944 tot 1946 was het een reuze parking voor pantserwagens en trucks van het Amerikaanse leger "US. ARM")

De tweede inhuldiging, dit keer de definitieve kwam er op 24 mei 1947. "Hofstade-Baden" werd -terug voor het publiek opengesteld. Tussen de hoofdingang en het strand was een (nu vervallen) zwembad aangelegd van 100 meter op 50 meter. Het -was -uitgerust met springplanken op -hoogten -van 1 en 3 meter. Een groot terras en een zacht glooiend grasperk vormden het solarium. Niet ver van het zwembad -werd een rolschaatsbaan gebouwd en daarnaast een miniatuurgolf. Er -was een wielerspiste waar Poeske Scherens nog gereden heeft. Nog wat verder een voetbalveld.

Jonge toeristen konden onderdak krijgen in de jeugdherberg. Deze is nu verbouwd tot een luxueus sporthotel. Sinds 1993 wordt het domein beheerd door "BLOSO", later

Sport Vlaanderen. Hier heeft ook het sportmuseum "Sportimonium" een onderkomen gevonden.

Content 12 – Spoorwegbrug

De spoorwegbrug maakte deel uit van de verdediging van Hofstade tijdens de eerste wereldoorlog!!!!!!!

Content 13 – De Rijkswachtkazerne

Op onze linkerzijde zien we de oude Rijkswacht gebouwen die Rond 1905 werden opgericht. Het normale effectief van de brigade bestond destijds uit vijf manschappen. in de zomer wanneer Hofstade-strand duizenden bezoekers trok, kwamen er twee gendarmen ter versterking uit Brussel. De brigade stond in voor de ordehandhaving in de gemeenten Muizen, Hofstade, Elewijt, Weerde en Zemst.

Zolas je kunt opmerken is er voor de veiligheid vooraan geen ingang. Iedereen moest via de poort en het wachtlokaal naar binnen. In 2000 is het gebouw verkocht en heringericht tot individuele wooneenheden.

Content 14 – De drieskapel

Op de hoek van de Moniestraat, die voor de fusie Driestraat heette, en de Tervuursesteenweg stond vroeger de Drieskapel Het kapelletje van de Zaligmaker werd opgericht in 1718 na het sluiten van de calvarieberg in het reeds eerder besproken ‘huis van seminariën’ in hofstade gekend als kasteel VandenNieuwenhuyze.. Het beeld was een Kristus met de doornen kroon zittend op de Steen, het was massief en geschilderd. Het was ingewijd volgens een Romeinse ritus.

E.H. Joannes Franciscus Bosselaer vroeg op 13 oktober 1737 om 100 dagen aflat te verlenen aan al diegene die geknield voor het beeld kwam bidden, alle dagen van de vasten, alle vrijdagen van het jaar. Hij vroeg 40 dagen aflat voor alle andere dagen van het jaar. Er was ook een calvarieberg. De kapel werd

in 1970 afgebroken bij de verbreding van de Tervuursesteenweg. Op deze foto (1900) ziet men ook nog de rails van de spoorlijn langs waar de wagentjes met zand van de zandwinningputten naar de in aanbouw zijnde taluds werden versleept.

Content 15 – Het ontmoetingscentrum

Op de plaats waar zich nu het gemeentelijk ontmoetingscentrum bevindt, stond vroeger de gemeenteschool; gebouwd in 1866 .

De gemeenteschool deed ook dienst als gemeentehuis van 1930 tot 1964. Het gebouw verdween in 1976 om dan plaats te maken voor het gemeentelijk Ontmoetingscentrum Hofstade.

